

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
 सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
 3) Read the instructions carefully
 सर्व सूचना काळजीपूर्वक वाचा.
 4) Do not write anything except seat no. on the question paper.
 प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नका.

Q.1 A) **Choose the right alternative: (ANY EIGHT)**

[08]

योग्य पर्याय निवडा: (कोणतेही आठ)

- i) _____ gave the eightfold path.
 A) Jesus Christ B) Guru Govind Singh
 C) Buddha D) Mahavir
 _____ ने आठपट मार्ग दिला.
 A) येशू ख्रिस्त B) गुरु गोविंद सिंग
 C) बुद्ध D) महावीर
- ii) In the initial four decades after independence the Indian political party system was characterised by _____.
 A) One party dominance system B) Bi-party system
 C) three party system D) multi-party system
 स्वातंत्र्यानंतरच्या सुरुवातीच्या चार दशकांमध्ये भारतीय राजकीय पक्ष प्रणालीचे वैशिष्ट्य _____ होते.
 A) एक पक्षीय वर्चस्व व्यवस्था B) द्विपक्षीय प्रणाली
 C) तीन पक्षीय व्यवस्था D) बहुपक्षीय व्यवस्था
- iii) The Balwant Rai Mehta Committee suggested the establishment of _____.
 A) Niti Aayog B) Panchayati Raj
 C) Political Parties D) new states
 बलवंत राय मेहता समितीने _____ ची स्थापना सुचविली.
 A) नीती आयोग B) पंचायती राज
 C) राजकीय पक्ष D) नविन राज्ये
- iv) The _____ languages belong to south India.
 A) Dravidian B) Aryan
 C) Sino-Tibetan D) Proto-Austroasiatic
 _____ भाषा दक्षिण भारतातील आहेत.
 A) द्रविड B) आर्य
 C) चीन-तिबेट D) प्रोटो-ऑस्ट्रोएशियाटिक
- v) The fundamental duties are inspired from the constitution of _____.
 A) USA B) Britain
 C) Sweden D) China
 मूलभूत कर्तव्ये _____ च्या संविधानातून प्रेरित आहेत.
 A) यूएसए B) ब्रिटन
 C) स्वीडन D) चीन

(P.T.O)

FYBA-I-ATKT-SEPT-2024-F.C.-I

- vi) _____ is the main religious text of Zoroastrianism.
A) Kokborok B) Zend Avesta
C) Torah D) Abhidhamma Pitaka
_____ हा झोरोस्ट्रियन धर्माचा मुख्य धार्मिक ग्रंथ आहे.
A) कोकबोरोक B) झेंड अवेस्ता
C) तोराह D) अभिधम्म पिटका
- vii) The words _____ and _____ were inserted in the preamble later on.
A) social and secular B) socialist and secular
C) secular and democratic D) democratic and republic
_____ आणि _____ हे शब्द प्रस्तावनेमध्ये मागाहून समाविष्ट केले गेले.
A) सामाजिक आणि धर्मनिरपेक्ष B) समाजवादी आणि धर्मनिरपेक्ष
C) धर्मनिरपेक्ष आणि लोकशाही D) लोकशाही आणि प्रजासत्ताक
- viii) Local self-government bodies are the subject of _____ list.
A) State B) concurrent
C) federal D) union
स्थानिक स्वराज्य संस्था _____ सूचीचा विषय आहेत.
A) राज्य B) समवर्ती
C) संघराज्य D) केंद्रीय
- ix) The Eight Schedule of the constitution consists of _____ languages.
A) 21 B) 22
C) 23 D) 24
संविधानाच्या आठव्या अनुसूचीमध्ये _____ भाषांचा समावेश आहे.
A) २१ B) २२
C) २३ D) २४
- x) Art. _____ provides that in Panchayats seats will be reserved for the scheduled castes and scheduled tribes.
A) 243 A B) 243 B
C) 243 C D) 243 D
कलम _____ मधील तरतुदी नुसार पंचायतींमध्ये अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातींसाठी जागा राखीव असतील.
A) २४३ अ B) २४३ ब
C) २४३ क D) २४३ ड

Q.1 B) State whether the following statements are TRUE or FALSE: (ANY SEVEN)

[07]

खालील विधाने सत्य किंवा असत्य ते लिहा: (कोणतेही सात)

- i) Caste system does not promote social progress and modernization.
जातिव्यवस्था सामाजिक प्रगती आणि आधुनिकीकरणाला चालना देत नाही.
- ii) Iodine deficiency results in blindness.
आयोडीनच्या कमतरतेमुळे अंधत्व येते.
- iii) The Indian languages belong to six language families.
भारतीय भाषा सहा भाषिक कुटुंबातील आहेत.
- iv) Urban society is heterogenous in nature.
शहरी समाजाचे स्वरूप नैकविध आहे.
- v) 73rd amendment act refers to urban local bodies.
७३ वा घटनादुरुस्ती शहरी स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या संदर्भात आहे.

FYBA-I-ATKT-SEPT-2024-F.C.-I

- vi) Gender studies is carried out in relation to female issues.
स्त्री समस्यांच्या संदर्भात लिंगभाव अभ्यास केला जातो.
- vii) Regionalism and linguistic issues are beneficial for national unity.
प्रादेशिकता आणि भाषिक प्रश्न राष्ट्रीय एकात्मतेसाठी फायदेशीर आहेत.
- viii) Political parties in India heavily rely on powerful personalities.
भारतातील राजकीय पक्ष शक्तिशाली व्यक्तीमत्त्वावर जास्त अवलंबून असतात.
- ix) Domestic violence is always physical.
घरगुती हिंसा नेहमीच शारीरिक असते.
- x) Directive Principles of state policy are enforceable by the courts.
राज्य धोरणाची मार्गदर्शक तत्वे न्यायालयांद्वारे अंमलात आणण्यायोग्य आहेत.

- Q.2 A) Explain the types of violence committed against women. What legal and constitutional remedies are available to them? [15]
महिलांवरील अत्याचाराचे प्रकार स्पष्ट करा. त्यांच्यासाठी कोणते कायदेशीर आणि घटनात्मक उपाय उपलब्ध आहेत?

OR

- Q.2 B) Describe the pluralistic nature of Indian society with suitable examples in detail. [15]
भारतीय समाजाच्या बहुविध स्वरूपाचे योग्य उदाहरणांसह तपशीलवार वर्णन करा.

- Q.3 A) Define Regionalism. Explain the causes and effects of regionalism. What are the measures against regionalism? [15]
प्रादेशिकतेची व्याख्या करा. प्रादेशिकतेची कारणे आणि परिणाम स्पष्ट करा. प्रादेशिकतेविरुद्ध काय उपाय आहेत?

OR

- Q.3 B) Define Communalism. Write in detail on the causes and effects of communalism in India. [15]
Suggest measures to combat communalism.
जातीयवादाची व्याख्या लिहा. भारतातील जातीयवादाची कारणे आणि परिणाम यावर सविस्तर टीप लिहा.
जातीयवादाचा मुकाबला करण्यासाठी उपाय सुचवा.

- Q.4 A) Explain the basic features of the Constitution of India. [15]
भारतीय राज्यघटनेची मूलभूत वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

OR

- Q.4 B) Explain the description of the Indian state in the preamble of the constitution and the ideals to be achieved by it. [15]
संविधानाच्या प्रस्तावनेतील भारतीय राज्याचे वर्णन आणि त्याद्वारे साध्य करावयाचे आदर्श स्पष्ट करा.

- Q.5 A) Explain the various obstacles in the effective participation of women in Indian political process. How can we remove these obstacles? [15]
भारतीय राजकीय प्रक्रियेत महिलांच्या प्रभावी सहभागातील विविध अडथळे स्पष्ट करा. आपण हे अडथळे कसे दूर करू शकतो?

OR

- Q.5 B) Write a detail note on the Panchayati Raj system in India. [15]
भारतातील पंचायती राज व्यवस्थेवर सविस्तर टिपण लिहा.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय

Seat no:

Time: 03 hrs

Max. Marks. 100

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नका.

- Q.1 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
A) Describe the basic features of the constitution of India.
भारताच्या राज्यघटनेच्या मूलभूत वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.
B) Explain the brief history of the making of the constitution.
संविधान निर्मितीचा इतिहास थोडक्यात लिहा.
C) Write a detail note on the Preamble of Indian constitution.
भारतीय राज्यघटनेच्या प्रस्तावनेवर तपशीलवार टिप लिहा.
- Q.2 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
A) Explain the various writs available under article 32 of the constitution.
संविधानाच्या कलम ३२ अंतर्गत उपलब्ध असलेल्या विविध प्राधिकारांचे स्पष्टीकरण करा.
B) Write a detail note on the features and reasonable restrictions put on fundamental rights.
मूलभूत अधिकारांची वैशिष्ट्ये आणि वाजवी निर्बंधांवर तपशीलवार टिप लिहा.
C) Describe the classification of directive principles of state policy and discuss its importance.
राज्य धोरणाच्या निर्देशात्मक तत्वांचे वर्गीकरण आणि त्याचे महत्त्व यावर चर्चा करा.
- Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
A) Write a detail note on the Speaker of the Lok Sabha.
लोकसभेच्या अध्यक्षांवर तपशीलवार टिपण लिहा.
B) Explain the powers, functions and position of the Lok Sabha.
लोकसभेचे अधिकार, कार्ये आणि स्थान स्पष्ट करा.
C) Explain in detail the salient features of the Indian judiciary.
भारतीय न्यायव्यवस्थेची ठळक वैशिष्ट्ये तपशीलवार लिहा.
- Q.4 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
A) Describe the powers, functions and role of the Prime Minister.
पंतप्रधानांचे अधिकार, कार्ये आणि भूमिका यांचे वर्णन करा.
B) Discuss the role and functions of the union cabinet.
केंद्रीय मंत्रिमंडळाची भूमिका आणि कार्ये यांची चर्चा करा.
C) Discuss the legislative and executive powers and functions of the President of India.
भारताच्या राष्ट्रपतींचे विधिमंडळ आणि कार्यकारी अधिकार आणि कार्ये यांची चर्चा करा.

Q.5

Write Short Notes on: (ANY FOUR)

[20]

कोणत्याही चारवर टीप लिहा:

A) 73 rd amendment act	७३वी घटना दुरुस्ती कायदा
B) Judicial activism	न्यायिक सक्रियता
C) Council of states	राज्याची परिषद
D) Council of ministers	मंत्री परिषद
E) Vice President	उप राष्ट्रपती
F) 74 th amendment act	७४वी घटना दुरुस्ती कायदा

०४१०•१०/२२

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
 सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) Figures to the right indicate full marks.
 उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
 3) Draw neat diagrams and give examples wherever necessary.
 सुबक आकृत्या काढा आणि आवश्यक तेथे उदाहरणे द्या.
 4) Use of simple calculator is allowed.
 साध्या गणकयंत्राचा वापर करण्यास परवानगी आहे.
 5) Do not write anything except seat no. on the question paper.
 प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नका.

- Q.1 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
 A) Define microeconomics and explain its scope.
 सूक्ष्म अर्थशास्त्राची व्याख्या करा आणि त्याची व्याप्ती स्पष्ट करा.
 B) Write a note on basic economic problems.
 मुलभूत आर्थिक समस्यांवर एक टीप लिहा.
 C) Discuss the role of the price mechanism in a market economy.
 बाजार अर्थव्यवस्थेमध्ये किंमत यंत्रणेची भूमिका स्पष्ट करा.
- Q.2 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
 A) Elaborate on any two principles of economics.
 अर्थशास्त्रातील कोणत्याही दोन तत्वांचे स्पष्टीकरण द्या.
 B) Why do markets fail? How does government intervene during market failure?
 बाजारपेठा अपयशी का ठरतात? बाजारपेठा अपयशी झाल्यावर सरकार कसे हस्तक्षेप करते?
 C) Explain how the concept of opportunity cost is used in decision-making.
 संधी खर्चाची संकल्पना निर्णय प्रक्रियेत कशी वापरली जाते, हे स्पष्ट करा.
- Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
 A) Explain the law of demand using a demand schedule and demand curve.
 मागणीच्या तक्त्यासह आणि मागणी वक्रासह मागणीचा नियम स्पष्ट करा.
 B) What are the determinants of supply?
 पुरवठ्याचे निर्धारक घटक कोणते आहेत?
 C) List the methods of measuring price elasticity of demand.
 किंमतीच्या लवचिकतेचे मापन करण्याच्या पद्धतींची यादी करा.
- Q.4 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:
 A) Define consumer surplus and explain how to measure it.
 ग्राहकांचे संतोषाधिक्य म्हणजे काय? त्याचे मापन कसे करतात, हे स्पष्ट करा.
 B) Discuss the Giffen Paradox with an appropriate diagram.
 गिफेन विरोधाभासाचे योग्य आकृतीसह चर्चा करा.
 C) Derive the demand curve using the price consumption curve.
 किंमत उपभोग वक्राच्या मदतीने मागणी वक्र काढा.

Q.5

Write short answers on ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोनवर टीप लिहा:

- A) Importance of microeconomics
सूक्ष्म अर्थशास्त्राचे महत्त्व
- B) Inflation and unemployment trade-off
महागाई आणि बेकारी यातील तडजोड (ट्रेड-ऑफ)
- C) Income elasticity of demand
उत्पन्न लवचिकतेची मागणी
- D) Properties indifference curves
समवृत्ती वक्रांची वैशिष्ट्ये

०३१०•१०/२२

समय: ३ घंटे

कुल गुण: १००

सूचना: १) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

२) प्रश्नपत्र पर सीट नंबर के अलावा कुछ भी न लिखें।

प्र.१ निम्नलिखित सन्दर्भ सहित व्याख्या लिखिए।

[२०]

अ. “नहीं चाहिए बुद्धि बैर की
भला प्रेम का उन्माद यहाँ
सबका शिव कल्याण यहाँ है
पावें सभी प्रसाद यहाँ।”

अथवा

“सब जीवन बीता जाता है
धूप छाँह के खेल सदृश
सब जीवन बीता जाता है।”

आ. “सच ! लेकिन मुझे पहचान कैसे सकते हैं? अभी मेरा गौना नहीं हुआ है।”

अथवा

“सरकार के दाम लगाये से क्या होता है? जिसके कोठे में माल है दाम उसका लगेगा।”

प्र.२ निम्नलिखित दीर्घांतरी प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

[३०]

अ. ‘प्रायश्चित’ कहानी का सारांश अपने शब्दों में लिखिए।

अथवा

‘ठेस’ कहानी में चित्रित सिरचन इस पात्र का चरित्र-चित्रण कीजिए।

आ. ‘भारत माता का मंदिर’ कविता का भावार्थ अपने शब्दों में लिखिए।

अथवा

‘शक्ति और क्षमा’ कविता का आशय स्पष्ट कीजिए।

प्र.३ निम्नलिखित टिप्पणियाँ लिखिए।

[१०]

अ. ‘इनाम’ कहानी में चित्रित धनंजय के पात्र को अपने शब्दों में लिखिए।

अथवा

‘प्रलय की रात्रि’ कहानी का सारांश अपने शब्दों में लिखिए।

आ. ‘सब जीवन बीता जाता है’ कविता का भावार्थ अपने शब्दों में लिखिए।

अथवा

‘भर देते हैं’ कविता में चित्रित सन्देश स्पष्ट कीजिए।

प्र.४ निम्नलिखित एक वाक्य में उत्तर लिखिए।

[१०]

१. ‘कवि हरिवंशराय बच्चन किसके साथ है ?
२. रचनाकार क्या पिट रहा है ?
३. धनंजय किस कहानी का पात्र है ?
४. राधा किसकी पत्नी है ?
५. ‘सुरबाला के गहनों में कौन गूँथना नहीं चाहता ?
६. रघुपति सिन्धु से कितने दिनों तक पंथ माँगते रहे ?
७. ‘महादान’ कहानी के कहानीकार का नाम क्या है ?

(P.T.O)

८. 'कपिञ्जल' यह किस कहानी का पात्र है ?
९. सूर्यकांत त्रिपाठी जी को किस नाम से जाना जाता है ?
१०. 'सिरचन' किस कहानी का पात्र है ?

प्र.५ निम्नलिखित दो में से एक विषय पर पत्रलेखन कीजिये ।

[१०]

१. कमला /कमल अग्रवाल (१००, पारिजात, जुहू चर्च, मुंबई-४०००४९) अपनी सहेली नीरजा /नीरज शाह (६५, आकाश दीप, नेहरू नगर, शिमला -१०००१) को गर्मी की छुट्टियाँ बिताने के लिए मुंबई बुलाती है ।

अथवा

२. नामकरण - समारोह के लिए निमंत्रण पत्र लिखिए ।

प्र.६ अ) निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर सूचना के अनुसार लिखिए ।

[१०]

- अ. संज्ञा पहचानकर लिखिए ।
 १. मुंबई महानगर है ।
 २. बापू महान व्यक्ति थे ।
- आ. सर्वनाम पहचानकर लिखिए ।
 १. वह मोहन होगा ।
 २. यह मेरा मकान है ।
- इ. विशेषण लिखिए ।
 १. गुरुजी बड़े दयालू हैं ।
 २. बालगंधर्व प्रसिद्ध कलाकार थे ।
- ई. वाक्य शुद्ध करके लिखिए ।
 १. मैं आपका दर्शन करने आया हूँ ।
 २. श्रीकृष्ण के अनेकों नाम हैं ।
- उ. मुहावरे का अर्थ बताकर वाक्य में प्रयोग कीजिए ।
 १. चुटकी लेना ।
 २. डंका पीटना ।

आ) निम्नलिखित परिच्छेद का हिंदी अनुवाद कीजिए ।

[१०]

In the history of India from ancient time we have always given a great importance to rivers, Rivers like Ganga. Yamuna, Krishna, and Godavari are always considered holy rivers. Once there was a time, that all our rivers were pollution free and water was crystal clear. People used to take holy bath and even farming hundred percent depended on rivers only. Most of the rivers in our country gets dried in summer season but if we know and understand how important rivers are we will find that rivers are our life and they are source of bread and butter to of us all. Look at the example of Uttar Pradesh from where river Ganga flows. Along the river it carries the fertile soil creating Gangetic plane the most fertile land of the country and the world. It brings us prosperity. Historically, rivers have nurtured the emergence of civilization. Majority of the civilizations have grown and prospered around the rivers from the centuries. Rivers have provided life lines for we all to live on their banks and cities have flourished and developed by the side of the river. If we will go to Italy everywhere you will see cities are located and developed by the side of canal. Look at Kashmir and its famous Shikaras where Kashmiris lives their life in those shikara's, even their shopping and vegetable shops are inside that only. In kerala Alappuzha is totally in backwater and their whole life is depending on water, so we have ample examples where human habitation is dependent on water.

FYBA-I-ATKT-SEPT-2024-HISTORY-I

Seat no:	
----------	--

Time: 03 hrs

Max. Marks. 100

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
2) Figures to the right indicate full marks.
3) Do not write anything except seat no. on the question paper.

- Q.1 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
A) Explain any three major causes of the revolt of 1857.
B) Write a note on any two important Political Associations.
C) Describe how the Indian National Congress was formed.
- Q.2 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
A) Write a note on the moderates.
B) Evaluate the role of the extremists in the early phase of the freedom movement.
C) Account the works of any four revolutionaries.
- Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
A) Review the success and failures of the Non-Cooperation Movement.
B) Examine the significance of the Civil Disobedience Movement.
C) Draw the significance of the Quit India Movement.
- Q.4 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]
A) Evaluate the Government of India Act, 1935.
B) Review the Cabinet Mission.
C) Narrate the events that led to the partition of India.
- Q.5 **Write Short Notes: (ANY TWO)** [20]
A) Effects of the revolt of 1857
B) Lokmanya Tilak
C) Ideologies of Mahatma Gandhi
D) Mountbatten Plan

୦୩୦୫୦୦

Seat no:

Time: 03 hrs

Max. Marks. 100

- सूचना: १) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 ३) प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नका.

- प्र.१ अ) 'कथारंग' या संपादित कथासंग्रहाचे वेगळेपण स्पष्ट करा. [२०]
 किंवा
 आ) 'कथारंग' या संग्रहातील सर्वच कथा आजच्या काळाचे प्रतिनिधित्व करणाऱ्या आहेत. हे विधान पटते का ?
- प्र.२ अ) 'कथारंग' या संग्रहातील दलित आणि स्त्रीवादी कथांचा आढावा घ्या. [२०]
 किंवा
 आ) 'कथारंग' या संग्रहातील आदिवासी आणि ग्रामीण कथांची सोदाहरण चर्चा करा.
- प्र.३ टिपा लिहा: (कोणत्याही दोन) [२०]
 १) पकूमावशी
 २) गिळ हिम अ चान्स
 ३) भूक
- प्र.४ अ) खालील वाक्यात योग्य विरामचिन्हे वापरून पुन्हा लिहा (कोणतेही पाच) [१०]
 १) काय मुलांनो ओळखलं का मला
 २) तो म्हणाला तुला काही कळत नाही
 ३) तु सहेलीला येणार आहेस का
 ४) प्रसिद्ध लेखक व पू काळे
 ५) अरेरे फार वाईट झाले
 ६) त्याने खूप अभ्यास केला परंतु चांगले गुण मिळाले नाहीत
- प्र.५ अ) तुमच्या महाविद्यालयात आयोजित 'श्रावण महोत्सव' या कार्यक्रमाचा सविस्तर वृत्तांत लिहा. [१०]
 किंवा
 आ) 'बदलापूर येथे अल्पवयीन मुलीवर अत्याचार' वर्तमान पत्रासाठी बातमी तयार करा.
- प्र.६ पुढीलपैकी कोणत्याही एका विषयावर अर्ज लिहा [१०]
 १) मुंबईतील प्रथितयश अशा सोमैया महाविद्यालयात ग्रंथपाल या पदासाठी अर्ज
 २) तुमच्या तब्येतीच्या कारणास्तव पंधरादिवस सुट्टी हवी असल्याचा अर्ज तुम्ही काम करत असलेल्या कार्यालयात करा.
- प्र.७ खालिल इंग्रजी उताऱ्याचे मराठीत भाषांतर करा. [१०]

It is very easy to acquire bad habits, such as eating too many sweets or too much food, or drinking too much fluid of any kind, or smoking. The more we do a thing, the more we tend to like doing it; and if we do not continue to do it, we feel unhappy. This is called the force of habit, and the force of habit should be fought against.

Things which may be very good when only done from time to time, tend to become very harmful when done too often and too much. This applies even to such good things as work or rest. Some people form a bad habit of working too much, and others of idling too much. Wise man always remembers that his is true about himself, "I am now becoming idle," or "I like too many sweets," or "I smoke too much," and then adds "I will get myself out of this bad habit when once it has been formed."

Seat no:

Time: 03 hrs

Max. Marks. 100

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नका.

Q.1 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Discuss the various branches of Philosophy.
तत्त्वज्ञानाच्या विविध शाखांची चर्चा करा.
- B) Why is Ethics called as Normative Science?
नीतिशास्त्राला सामान्य विज्ञान का म्हणतात?
- C) What is Ethical relativism? Discuss its two forms.
नैतिक सापेक्षतावाद म्हणजे काय? त्याच्या दोन रूपांची चर्चा करा.

Q.2 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Explain Dharma as a Philosophy of detachment.
धर्म हे अलिप्ततेचे तत्त्वज्ञान समजावून सांगा.
- B) What are the different pathways of liberation in Hindu Philosophy?
हिंदू तत्त्वज्ञानात मुक्तीचे वेगवेगळे मार्ग कोणते आहेत?
- C) Explain Sthitaprajna as a moral ideal.
स्थितीप्रज्ञा हा नैतिक आदर्श समजावून सांगा.

Q.3 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) What is Socrates ethics? Can ethics be taught?
सॉक्रेटिस नीतिशास्त्र काय आहे? नैतिकता शिकवली जाऊ शकते का?
- B) Discuss Plato's philosophy of leading a virtuous life.
सद्गुणयुक्त जीवन जगण्याच्या प्लेटोच्या तत्त्वज्ञानाची चर्चा करा.
- C) What is the Idea of ethics of character according to Aristotle.
अ‍ॅरिस्टॉटलच्या मते चारित्र्याच्या नैतिकतेची कल्पना काय आहे?

FYBA-I-ATKT-SEPT-2024-PHILOSOPHY-I

Q.4 **Attempt ANY TWO of the following:** [20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) What are the types of freedom and Determinism controversy?
स्वातंत्र्य आणि निश्चयवाद विवादाचे प्रकार काय आहेत?
- B) "The best solution to the problem of free will is self-determinism". Explain.
"इच्छा स्वातंत्र्याच्या समस्येवर सर्वोत्तम उपाय म्हणजे स्व-निर्णयवाद". स्पष्ट करणे.
- C) Discuss briefly Compatibilism.
कंपॅटिबिलिझमची थोडक्यात चर्चा करा.

Q.5 **Write Short Notes: (ANY TWO)** [20]

कोणत्याही दोन वर टीपा लिहा:

- A) Purushartas.
पुरुषार्थास ।
- B) Dharma
धर्म
- C) Greek Ethics of living a good life
चांगले जीवन जगण्याचे ग्रीक नीतिशास्त्र
- D) Self-determinism
आत्मनिर्णयवाद

०३१०•१०२२

Seat no:

Time: 03 hrs

Max. Marks. 100

- Note: 1) **ALL** questions are **COMPULSORY**.
सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) Figures to the right indicate full marks.
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.
3) Do not write anything except seat no. on the question paper.
प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नका.

Q.1

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Describe in detail the basic ideas behind the following modern perspectives of psychology:
i) Psychodynamic ii) Behavioural iii) Humanistic
मानसशास्त्राच्या आधुनिक दृष्टिकोनांमागील मूलभूत कल्पनांचे तपशीलवार वर्णन करा:
i) सायकोडायनॅमिक ii) वर्तणूक iii) मानवतावादी
B) What are the five steps of the scientific approach? Explain in detail.
वैज्ञानिक दृष्टिकोनाचे पाच टप्पे काय आहेत? सविस्तर समजावून सांगा.
C) What is correlation? How can it be used in research? Explain with examples and diagrams.
सहसंबंध (correlation) म्हणजे काय? ते संशोधनात कसे वापरले जाऊ शकते? उदाहरणे आणि आकृतीसह स्पष्ट करा.

Q.2

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Describe the Peripheral nervous system in detail.
परिधीय मज्जासंस्थेचे तपशीलवार वर्णन करा.
B) What is a neuron? Draw and identify the parts of a neuron and explain their functions.
(चेतापेशी) न्यूरॉन म्हणजे काय? न्यूरॉनचे भाग काढा आणि ओळखा आणि त्यांची कार्ये स्पष्ट करा.
C) What is cerebral hemisphere? List and explain the functions of the four lobes of the brain.
सेरेब्रल गोलार्ध म्हणजे काय? मेंदूच्या चार भागांची कार्ये सूचीबद्ध करा आणि स्पष्ट करा.

Q.3

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Define the term learning. Identify the key elements of classical conditioning as demonstrated in Pavlov's classic experiment.
शिकणे या शब्दाची व्याख्या करा. पावलोव्हच्या क्लासिक प्रयोगात दाखवल्याप्रमाणे शास्त्रीय कंडिशनिंगचे मुख्य घटक ओळखा.
B) What is learned helplessness? Explain with the help of experiment.
शिकलेली असहायता म्हणजे काय? प्रयोगाच्या मदतीने स्पष्ट करा.
C) List and explain the four schedules of reinforcement.
मजबुतीकरणाच्या चार वेळापत्रकांची यादी करा आणि स्पष्ट करा.

(P.T.O)

FYBA-I-ATKT-SEPT-2024-PSYCHOLOGY-I

Q.4

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) Explain the process of long-term memory, including nondeclarative and declarative forms.
नॉनडिक्लरेटिव्ह आणि डिक्लरेटिव्ह फॉर्मसह दीर्घकालीन स्मृतीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- B) Why do we forget? Describe the 'curve of forgetting'. (Draw graph)
आपण का विसरतो? 'विसरण्याच्या वक्र' चे वर्णन करा. (आलेख काढा)
- C) What are the different kinds of amnesia? Explain the biological causes for the same.
विविध प्रकारचे स्मृतिभ्रंश काय आहेत? त्याची जैविक कारणे सांगा.

Q.5

Attempt ANY TWO of the following:

[20]

खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा:

- A) List and explain in detail the steps involved in designing an experiment.
प्रयोगाची रचना करण्याच्या टप्प्यांची यादी करा आणि तपशीलवार वर्णन करा.
- B) Write a detailed note on the central nervous system.
मध्यवर्ती मज्जासंस्थेवर तपशीलवार टीप लिहा.
- C) Apply classical conditioning to examples of phobias, taste aversions, and drug dependency.
शास्त्रीय कंडिशनिंग लागू करून फोबियास (भीती), चव तिरस्कार आणि औषध अवलंबित्व स्पष्ट करा.
- D) Explain how the processes of recall and recognition differ.
आठवण्याच्या आणि ओळखण्याच्या प्रक्रियेत काय फरक आहे ते स्पष्ट करा.

०३१०•१०२२

FYBA-I-ATKT-SEPT-2024-SOCIOLOGY-I

Seat no:

Time: 03 hrs

Max. Marks. 100

- Note:
- 1) Questions No.1 is **COMPULSORY**.
प्रश्न क्रमांक १ अनिवार्य आहे.
 - 2) Attempt any Five Questions from Question 2 to Question No.9
प्रश्न क्र. २ ते प्रश्न क्र. ९ पैकी कोणत्याही पाच प्रश्न सोडवा.
 - 3) Figures to the right indicate marks allotted
उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 4) Do not write anything except seat no. on the question paper.
प्रश्नपत्रिकेवर सीट नंबर शिवाय काहीही लिहू नका.

- Q.1 **Write Short Notes: (ANY FIVE)** [25]
कोणत्याही पाच वर टिपा लिहा:
- A) Social Institutions
सामाजिक संस्था
 - B) Religiosity
धार्मिकता
 - C) Assisted Reproductive Technology
सहाय्यक पुनरुत्पादक तंत्रज्ञान
 - D) Polyandry
बहुपत्नीत्व
 - E) Game Stage
खेळ पट्टी
 - F) Ethnocentrism
वंशकेंद्री
 - G) Secularization
धर्मनिरपेक्षीकरण
 - H) Mechanical and Organic Solidarity
यांत्रिक आणि सेंद्रिय एकता
- Q.2 Write a detailed note on the development of Sociology with special reference to the contributions of Emile Durkheim and Herbert Spencer to the subject. [15]
समाजशास्त्राच्या विकासावर एमिल डर्कहेम आणि हर्बर्ट स्पेन्सर यांचे या विषयातील योगदानाचा विशेष संदर्भ देऊन तपशीलवार नोंद लिहा.
- Q.3 Write a detailed note on the institution of Marriage with special emphasis on "Patterns of Marriage" [15]
विवाह संस्थेवर "लग्नाचे नमुन्याचा विशेष संदर्भ देऊन तपशीलवार नोंद लिहा"
- Q.4 Write a detailed note on the institution of 'Religion' with special reference to its functions. Explain in detail the concepts of Religiosity, Religious Fundamentalism, with emphasis on 'Varieties of World Religions'. [15]
"धर्म" संस्थेच्या कार्याच्या विशेष संदर्भासह तपशीलवार नोंद लिहा. धार्मिकता, धार्मिक मूलतत्त्ववाद 'जागतिक धर्मांच्या विविधतेवर' भर देऊन या संकल्पनांचे तपशीलवार वर्णन करा.

(P.T.O)

FYBA-I-ATKT-SEPT-2024-SOCIOLOGY-I

- Q.5 Write a detailed note on the concept of 'Society' with special reference to 'Network and Risk Societies'. [15]
'नेटवर्क आणि रिस्क सोसायटी'च्या विशेष संदर्भात 'सोसायटी' या संकल्पनेवर तपशीलवार नोंद लिहा.
- Q.6 Write a detailed note on Socialization with special reference to the role of 'the Agencies of Socialization'. [15]
'समाजीकरणाच्या एजन्सीज' च्या भूमिकेच्या विशेष संदर्भासह समाजीकरणावर तपशीलवार नोंद लिहा.
- Q.7 Write detailed note on 'Family'. What are the variations in family structure in traditional and contemporary times of the 21st century? [15]
'कुटुंब' वर तपशीलवार नोंद लिहा. कौटुंबिक रचनेत 21 व्या शतकातील पारंपारिक आणि समकालीन काळ यात काय फरक आहेत?
- Q.8 Write a detailed note on 'Careers in Sociology'. [15]
'समाजशास्त्रातील करिअर' वर तपशीलवार नोंद लिहा.
- Q.9 Write a detailed note on the meaning and characteristics of Culture. Emphasize upon "Types of Culture". [15]
संस्कृतीचा अर्थ आणि वैशिष्ट्ये यावर तपशीलवार नोंद लिहा. 'संस्कृतीचे प्रकार' यावर जोर द्या.

०३१०•१००३